

Pregledni znanstveni članek
UDK 346.9:340.132

Nomotehnika v gospodarski zakonodaji – pogled iz prakse

TADEJA ZIMA JENULL
univerzitetna diplomirana pravnica
višja sodnica
Višje sodišče v Ljubljani

1. Uvod

Sodnik, ki odloča v gospodarskih zadevah, mora poznati in razlagati zakone, ki urejajo materialno in procesno pravo v gospodarskih sporih, insolvenčnih, nepravdnih in drugih gospodarskih postopkih.

Gospodarsko področje sojenja je široko. Pri odločanju v posamezni vrsti zadev je treba praviloma uporabiti kot pravno podlago več zakonov. Pri tem je zelo pomembno, da so v vseh zakonih spoštovana izhodišča in načela za pripravo predpisov, ki so določena v Resoluciji o normativni dejavnosti (ReNDej).¹

Med več načeli, ki so sicer vsa pomembna, je za sodnika kot uporabnika predpisov najpomembnejše načelo določnosti, ki zahteva pripravo splošno razumljivih in jasnih predpisov, kar zagotavlja pravno varnost, zaupanje v pravo in enakost pred zakonom ter onemogoča različno razlaganje oziroma uporabo predpisov v praksi (peta alineja tretjega odstavka IV. člena ReNDej).

Zelo dobrodošla je opredelitev pojmov na začetku zakona in njihova dosledna uporaba v celotnem pravnem besedilu. Zaradi enakega obravnavanja in odprave dvomov v praksi pa mora biti zakonodajalec posebej pozoren na usklajeno rabo enakih pojmov v različnih pravnih besedilih in na njihov enotni pomen. Zagotoviti je treba, da v različnih predpisih zapisani pojmi vedno označujejo enako vsebino in da se pravnotehnično v enem zakonu že opredeljeni

---

¹ Uradni list RS, št. 95/09.

(pravnotehnično »zasedeni«) pojmi ne bodo v drugem uporabljali za označevanje drugačnih (različnih) pravnih položajev oziroma z drugačnim pravnim učinkom.

Sodnik mora v posamezni zadevi uporabiti več predpisov, ki se lahko medsebojno prepletajo in dopolnjujejo. Kako mora v takih primerih ustavnopravno skladno razlagati zakon, kakšne težave lahko povzroči neuskkljenost normativnih podlag ter kako jih praksa rešuje, bo na posameznih primerih iz sodne prakse predstavljeno v nadaljevanju tega prispevka.

2. Načelo določnosti predpisov

Sodnik mora pri sojenju dosledno upoštevati 3. člen Zakona o sodiščih (ZS),² po katerem je pri opravljanju sodniške funkcije vezan na ustavo in zakon. V skladu z ustavo je vezan tudi na splošna načela mednarodnega prava ter ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe. Če se civilnopravna zadeva ne da rešiti na podlagi veljavnih predpisov, sodnik upošteva predpise, ki urejajo podobne primere. Če je rešitev zadeve kljub temu pravno dvomljiva, odloči skladno s splošnimi načeli pravnega reda v državi. Pri tem upošteva pravno izročilo in utrjena spoznanja pravne vede. Sodnik vselej ravna tako, kot bi imel pred seboj nedoločeno število primerov iste vrste. O pravicah in dolžnostih ter o obtožbah mora odločati brez nepotrebnega odlašanja, neodvisno in nepristransko. Na navedenih podlagah se rešujejo tudi pravni položaji, ki nastajajo zaradi pojmovno neuskkljene zakonodaje.

V nadaljevanju prispevka bo najprej predstavljen pojem sojenja brez nepotrebnega odlašanja, ki je izražen v različnih predpisih, in opisano bo, kako vpliva na položaj strank v postopku.

2.1. Nujna zadeva

Sodišča imajo na podlagi 83. člena ZS od 15. julija do 15. avgusta sodne počitnice, kar načeloma pomeni, da v tem času stranka ne prejme sodne odločbe. Procesni roki za stranko ne tečejo. Če je bilo sodno pisanje vročeno, začnejo procesni roki teči prvi naslednji dan, ko se končajo sodne počitnice. To pa ne velja za nujne zadeve, v katerih sodnik odloča tudi v tem obdobju.³ Med takšne zadeve po 8. točki drugega odstavka 83. člena ZS spadajo zadeve prisilne poravnave in stečaja. V nujnih zadevah procesni roki tečejo, kar ima lahko za stranko občutne pravne posledice.

Bistvena je torej natančna opredelitev zadev prisilne poravnave in stečaja ter s tem vrste (nujnih) postopkov na tem področju, v katerih procesni roki tečejo oziroma ne tečejo.

² Uradni list RS, št. 19/94 in nasl.

³ Pojem nujen je v Slovarju slovenskega knjižnega jezika opredeljen kot tak, ki se brez neželenih, neprijetnih posledic ne da, ne sme opustiti, odložiti.

Za opredelitev zadev prisilne poravnave in stečajja (ki se štejejo za nujne) je pomembno, da je v tem delu besedilo 8. točke drugega odstavka 83. člena ZS ostalo nespremenjeno od 28. aprila 1994, ko se je začel uporabljati ZS. V tistem času sta bila pojma prisilne poravnave in stečajja predmet urejanja v takrat veljavnem Zakonu o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (ZPPSL),⁴ ki je nehal veljati 15. januarja 2007. Določitev nujne zadeve v 8. točki drugega odstavka 83. člena ZS je sledila pojmom (postopka) prisilne poravnave in stečajja, kot sta bila opredeljena v prvem odstavku 1. člena ZPPSL. Pojem prenehanja pravne osebe s (prisilno) likvidacijo je bil določen v tretjem odstavku 1. člena ZPPSL, vendar po ZS ta postopek ni bil opredeljen kot nujna zadeva, v kateri roki tečejo med sodnimi počitnicami.

ZPPSL je nadomestil Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP),⁵ ki se je začel uporabljati 1. oktobra 2008 ter ima drugačno (širšo) zasnovno in deloma uporablja drugačne pravne pojme. S tem se odpira vprašanje, ali oziroma za katere druge (nove) postopke po ZFPPIPP velja izjema iz ZS.

ZFPPIPP v 5. členu kot nadpomenko za postopek prisilne poravnave in stečajni postopek določa pojem postopki zaradi insolventnosti, med katere spadajo: (1) postopek prisilne poravnave, (2) postopek poenostavljene prisilne poravnave ter (3) stečajni postopki, in sicer: (a) stečajni postopek nad pravno osebo, (b) postopek osebnega stečajja in (c) postopek stečajja zapuščine. Pri teh zadevah ni dvoma, da se štejejo za nujne po ZS.

ZFPPIPP v 6. členu kot postopka prisilnega prenehanja določa: (1) izbris iz sodnega registra brez likvidacije (ki je obravnavan v nadaljevanju) in (2) prisilno likvidacijo. Za postopek prisilne likvidacije, upoštevajoč, da že po ZPPSL (v povezavi z ZS) ni bila nujna zadeva, še vedno velja, da med take zadeve ne spada.

Pravila o postopkih zaradi insolventnosti pa se po 44.b členu v oddelku 2.3 ZFPPIPP uporabljajo tudi v postopku preventivnega prestrukturiranja,⁶ ki je umeščen v 2. poglavje, to je Finančno poslovanje družb in drugih pravnih oseb. Postopek preventivnega prestrukturiranja se začne, če dolжник še ni postal insolvent in je verjetno, da bo v obdobju enega leta postal (prvi odstavek 44.d člena). Ta postopek ni umeščen med postopke zaradi insolventnosti po 5. členu, zato je načeloma treba sklepati, da ni nujni postopek v smislu 8. točke drugega odstavka 83. člena ZS.

Po drugi strani velja, da mora sodišče po petem odstavku 44.j člena ZFPPIPP sklep o začetku postopka preventivnega prestrukturiranja objaviti isti dan, kot ga je izdalo. Po prvem odstavku

⁴ Uradni list RS, št. 67/93 in nasl.

⁵ Uradni list RS, št. 126/07 in nasl.

⁶ V zakon je bil prvič uvrščen z novelo ZFPPIPP-F (Uradni list RS, št. 100/13), ki je začela veljati 7. 12. 2013.

44.1 člena namreč pravne posledice začetka tega postopka nastanejo z začetkom dneva, ko je bil objavljen sklep o tem.

Začetek postopka preventivnega prestrukturiranja med drugim vpliva na izvršilne postopke in postopke zavarovanja. Po prvem odstavku 44.m člena namreč po začetku postopka preventivnega prestrukturiranja proti dolžniku ni dovoljeno izdati sklepa o izvršbi ali zavarovanju za izterjavo ali zavarovanje terjatve iz tretjega odstavka 44.1 člena tega zakona.

Navedeni postopek je po naravi in učinkih očitno zelo blizu postopku prisilne poravnave in bi ga tudi glede na njegov namen bilo primerno obravnavati kot nujnega. Ker pa gre za nov institut, ki ni izrecno uvrščen med postopke prisilne poravnave in stečaja po ZS ter hkrati presega navedena pojma po ZFPPIPP, ki se le v insolvenčnih postopkih prilegata prejšnjima pojmomoma iz 1. člena ZPPSL, v tem primeru ne gre za nujno zadevo po 8. točki drugega odstavka 83. člena ZS.⁷

Opisani položaj hkrati kaže, da gre (že z vidika uporabljene terminologije) za neuskkljenost pojmovno opredeljene izjeme procesne narave (ZS) z določbami matičnega predpisa, ki (drugače) ureja vrste postopkov, za katere take izjeme veljajo.

Glede na mejno naravo postopka preventivnega prestrukturiranja in dejstvo, da se zanj deloma uporabljajo insolvenčna pravila, je potreba po ustrežnejši rešitvi ali vsaj premisleku na zakonodajni ravni očitna. Do takrat bo za nujno zadevo iz 8. točke drugega odstavka 83. člena ZS mogoče šteti (le) postopke iz 5. člena ZFPPIPP, ki opredeljuje postopke zaradi insolventnosti.

2.2. Hitrost postopanja

V 1. točko 6. člena ZFPPIPP je umeščen izbris iz sodnega registra brez likvidacije. Za ta postopek, ki je urejen v 7. poglavju zakona, se po 429. členu tega zakona uporabljajo pravila postopka vpisa v sodni register, določena v Zakonu o sodnem registru (ZSReg),⁸ če ni v oddelku 7.3 ZFPPIPP določeno drugače. Po prvem odstavku 13. člena ZSReg pa je postopek za vpis v sodni register hiter.⁹

Ali pojma nujen in hiter lahko enačimo? Po moji oceni ne. Ker je na prvega vezana izjema od pravila, da sodišče med sodnimi počitnicami ne dela, ampak obravnava le nujne zadeve,

⁷ Tako razlago podpira namen postopka preventivnega prestrukturiranja. Ta je po 44.c členu ZFPPIPP v tem, da se pri dolžniku, ki ni insolventen, odpravijo vzroki, zaradi katerih bi lahko postal insolventen, da do insolventnosti sploh ne pride.

⁸ Uradni list RS, št. 13/94 in nasl.

⁹ Po SSKJ pojem hiter pomeni opravljen v krajšem času, kot je običajen za določeno delo, opravilo.

je treba ta pojem razlagati ozko. Ker hitro ni nujno, postopka izbriša iz sodnega registra brez likvidacije ne moremo umestiti med zadeve iz 8. točke drugega odstavka 83. člena ZS.

Pojem hitrosti se povezuje tudi s postopkom preventivnega prestrukturiranja, saj drugi odstavek 44.b člena ZFPPIPP določa, da se v tem postopku (med drugim) smiselno uporablja 48. člen ZFPPIPP, ki določa načelo hitrosti postopka. Vendar navedeno načelo samo po sebi, in glede na že obrazloženo z določbo, ki velja za prisilne poravnave in stečaje, ne utemeljuje uporabe 83. člena ZS.

Do zapleta pa bi lahko prišlo po drugi poti. O predlogu za začetek postopka preventivnega prestrukturiranja, vložnem med sodnimi počitnicami, sodišče sicer ne bi odločilo kot o nujni zadevi. Hkrati bi upnik, med drugim zaradi hitrejšre rešitve, v postopku zavarovanja lahko predlagal in tudi dosegel izdajo sklepa o začasni odredbi, ki je nujna zadeva po drugi podlagi – po 2. točki drugega odstavka 83. člena ZS. Res je sicer, da po začetku postopka preventivnega prestrukturiranja proti dolžniku ni dovoljeno izdati sklepa o zavarovanju, začeti postopki zavarovanja pa se na predlog dolžnika prekinejo (prvi in drugi odstavek 44.m člena ZFPPIPP), vendar to velja šele z začetkom dneva, ko je bil objavljen sklep o začetku postopka preventivnega prestrukturiranja, na pa že ob vložitvi predloga za začetek tega postopka. V takem primeru bi se o začasni odredbi (kot nujni zadevi) odločalo tudi med sodnimi počitnicami, ko o začetku postopka preventivnega prestrukturiranja ni mogoče odločati oziroma v tem postopku ne tečejo zakonski roki, kar vodi do prepletanja učinkov vsebinsko povezanih institutov v isti zadevi.

Poenotenje ureditve je tako mogoče doseči samo, če bi sodišče kot nujno zadevo obravnavalo tudi predlog za začetek postopka prestrukturiranja dolžnika in bi tako odpadla potreba po zavarovanju.

Navedeno kaže na potrebo po natančnejši ureditvi nujnosti postopka, ki je po vsebini na meji insolventnosti in zato ne trpi odlašanja. Hkrati pa kaže na neuskklajenost zakonodaje, ki nenehno, brez prave mere in sistemskega premisleka dodaja določbe, s katerimi naj bi se v posameznih vrstah zadev omogočilo najkrajše trajanje postopka oziroma prednostno obravnavanje.

2.3. Prednostna zadeva

V gospodarski zakonodaji se srečamo še z izrazom prednostna zadeva.¹⁰ To pomeni, da je v položaju, ko obstaja več vrst pravic, ki si konkurirajo, treba eno (vrsto zadev) obravnavati pred drugo.

Po prvem odstavku 48. člena ZFPPIPP morajo sodišča upoštevati načelo hitrosti postopka, po drugem odstavku istega člena pa morajo sodišča in drugi državni organi prednostno

¹⁰ V SSKJ je pojem opredeljen s pojasnilom: nanašajoč se na prednost: prednostni položaj / prednostni vrstni red; prednostna razporeditev / prednostne naloge; prednostno gospodarsko področje / prednostne lastnosti.

obravnavati zadeve, v katerih je kot stranka postopka udeležen stečajni dolžnik ali katerih izid vpliva na potek stečajnega postopka. Po drugem odstavku 8. člena Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-1)¹¹ spore glede odgovornosti družbenikov iz prvega odstavka tega člena sodišča obravnavajo prednostno.

Glede na jasno pojmovno ločenost se v teh primerih dvom z vidika razmerja do nujnosti in hitrosti postopka na ravni razumevanja ne pojavlja. V praksi pa se navedeni pristopi prepletajo tako, da je ob prednostnem praviloma predpisano tudi hitro postopanje.

3. O prepletanju in prekrivanju zakonskih vsebin

V nadaljevanju prispevka obravnavam razreševanje pravnih položajev, urejenih v različnih predpisih, ki drugače urejajo ista ali primerljiva pravna dejstva ali razmerja.

3.1. Razmerje med 631. členom OZ in določbami ZJN

Gre za razmerje pri uporabi 631. člena Obligacijskega zakonika (OZ)¹² in (prej veljavnih) določb Zakona o javnem naročanju (ZJN-2)¹³ o obveznih neposrednih plačilih podizvajalcem. V praksi je bilo obravnavanih veliko zadev s to pravno problematiko zlasti zato, ker je bil nad številnimi velikimi (gradbenimi) izvajalci začet stečajni postopek, v katerem pa njihovi podizvajalci niso imeli realnih možnosti plačila svojih terjatev. Problematika je ostala aktualna tudi po sprejetju Zakona o javnem naročanju (ZJN-3).¹⁴

3.1.1. Avtentična razlaga

V 631. členu OZ je določeno, da se sodelavci za svoje terjatve do podjemnika lahko obrnejo neposredno na naročnika in od njega zahtevajo, da jim te terjatve izplača iz vsote, ki jo v tistem trenutku dolguje podjemniku, če so pripoznane. Zakonodajalec je sprejel še obvezno (avtentično) razlago te določbe:

»Določbo 631. člena [OZ] je treba razumeti tako, da je pogoj koneksnosti terjatev sodelavca podjemnika do podjemnika in podjemnika do naročnika izpolnjen, če se obe terjatvi nanašata na dela[,] opravljena v okviru istega pogodbenega razmerja.«¹⁵

¹¹ Uradni list RS, št. 42/06 in nasl.

¹² Uradni list RS, št. 83/01 in nasl.

¹³ Uradni list RS, št. 128/06 in nasl.

¹⁴ Uradni list RS, št. 91/15 in nasl.

¹⁵ Uradni list RS, št. 20/18.

Do uporabe avtentične razlage zakona se je Vrhovno sodišče že opredelilo.¹⁶ V sklepu Cpg 2/2014 z dne 17. 6. 2014 je sprejelo stališče, da avtentična razlaga zakona za sodišča ni zavezujoča. Sodnik je namreč v skladu s 125. členom Ustave Republike Slovenije (URS)¹⁷ vezan na ustavo in zakon, kar avtentična razlaga ni. Avtentična razlaga je omenjena le v Poslovniku državnega zbora (149. do 152. člen PoDZ-1),¹⁸ postopek njenega sprejetja pa je v primerjavi z rednim zakonodajnim postopkom enostavnejši (med drugim ni možnosti veta ali referendumu).

Njena nezavezujoča narava izhaja tudi iz načela delitve oblasti (drugi odstavek 3. člena URS). Zakonodajalec je pristojen sprejemati zakone, medtem ko je razlaga zakonov za odločanje v konkretnih primerih naloga sodne veje oblasti. Če zakonodajalec meni, da zakonska določba ni jasna ali da so ji sodišča z razlago dala drugačno vsebino, kot ji jo je hotel dati sam, ima možnost, da zakon spremeni ali dopolni po predpisanem zakonodajnem postopku. Sodišče torej zakonske določbe razlaga po uveljavljenih metodah razlage in pri tem lahko upošteva avtentično razlago zakona, ni pa tega dolžno storiti (sklep Vrhovnega sodišča II Ips 201/2018 z dne 31. 1. 2019, natančneje glej sklep Vrhovnega sodišča Cpg 2/2014 z dne 17. 6. 2014).

Tako se pokaže, da poseganje po obvezni razlagi zakona, zlasti kadar naj bi njegovim posameznim določbam ta dala drugačen pomen od izvirno zapisanega (kot ga je razumela in uveljavljala sodna praksa) in še posebej z učinkom za nazaj, ne pomeni le kršitve načela delitve oblasti, ampak povzroča tudi dodatne zaplete in negotovosti, zlasti ob dejstvu, da je (v sklopu presoje zakona samega) lahko predmet obravnavanja na Ustavnem sodišču RS.

3.1.2. OZ in ZJN-2

Med veljavnostjo ZJN-2 so bile v sodni praksi težave zaradi pravilne materialnopravne uporabe določb o neposrednih plačilih podizvajalcem iz 631. člena OZ v razmerju do določb Zakona o javnem naročanju (ZJN-2)¹⁹ in Uredbe o neposrednih plačilih podizvajalcu (v nadaljevanju: Uredba).²⁰

¹⁶ Avtentična razlaga je sporna tudi v teoriji: Nerad, v: Šturm, str. 1435, Zagorc, str. 273.

¹⁷ Uradni list RS/I, št. 33/91, Uradni list RS, št. 42/97 in nasl.

¹⁸ Uradni list RS, št. 35/02 in nasl.

¹⁹ Šesti odstavek 4. člena, ki se je pred novelo ZJN-2B glasil: »Vlada z namenom zagotovitve finančne discipline s predpisom natančneje določi pravila v primerih, ko ponudniki nastopajo s podizvajalci, tako, da v pogodbi glavni izvajalec pooblasti naročnika, da na podlagi potrjenega računa oziroma situacije neposredno plačuje podizvajalcem. Glavni izvajalec mora računu oziroma situaciji obvezno priložiti potrjene račune oziroma situacije svojih podizvajalcev.« Z novelo ZJN-2B so bili položaji s podizvajalci natančneje urejeni v četrtem do desetem odstavku 71. členu zakona.

²⁰ Uradni list RS, št. 66/07; 6. člen Uredbe se glasi: »Naročnik izvede plačilo glavnemu izvajalcu in njegovim podizvajalcem na podlagi predložene potrjene situacije ali računa, kateremu so priložene s strani glavnega izvajalca potrjene situacije ali računi, ki so jih izstavili podizvajalci.«

Sporno je bilo vprašanje, ali mora naročnik po uveljavitvi Uredbe (leta -2007) plačati podizvajalcu že na podlagi sklenjene pogodbe (kot bi lahko izhajalo iz predpisov o javnem naročanju), ali pa tudi na tem področju še vedno velja, da podizvajalcu plača samo, če ta zahteva plačilo od naročnika in so izpolnjeni (vsi) posebni pogoji za plačilo podizvajalcu po 631. členu OZ.

Ureditev iz 631. člena OZ pomeni izjemo od pravila, da pogodba ustvarja pravice in obveznosti le za stranki pogodbe. Ker je izjeme treba razlagati restriktivno, je Vrhovno sodišče sprejelo stališče, da je materialnopravno pravilna razlaga, po kateri ZJN-2 in Uredba pri nastopanju ponudnika s podizvajalcem pri javnem naročanju nista uvedla neposrednih obveznih plačil podizvajalcem mimo pogojev po 631. členu OZ (sklep Vrhovnega sodišča II Ips 341/2015 z dne 5. 5. 2016).

Torej mora naročnik tudi po uveljavitvi Uredbe (leta 2007) plačati glavnemu izvajalcu, podizvajalcu pa samo, če ta zahteva plačilo od naročnika in so izpolnjeni posebni pogoji za plačilo podizvajalcu po 631. členu OZ (sklep Vrhovnega sodišča III Ips 85/2015 z dne 9. 12. 2016).

Šele stališča, oblikovana na najvišji stopnji odločanja, so tako odpravila razlagalno težavo zaradi neuskrajene zakonodaje, kar bo za prakso pomembno tudi vnaprej, saj bodo sodišča odločala o materialnopravnih razmerjih strank, ki izvirajo še iz časa veljavnosti ZJN-2.

3.1.3. OZ in ZJN-3

Od uveljavitve Zakona o javnem naročanju (ZJN-3) 1. aprila 2016 sicer ne veljajo več določbe prej veljavnega ZJN-2 o obveznih neposrednih plačilih podizvajalcem. Neposredna plačila podizvajalcem so se tako od kogentnih zakonskih določb spet preselila na raven dispozitivnosti in so prepuščena pogodbeni volji in svobodi ter ne nazadnje splošnim obligacijskim načelom vestnosti in poštenja ob bok načelu *pacta sunt servanda*.²¹ Kljub temu se težave nadaljujejo tudi ob novi zakonodaji, zdaj v razmerju 631. člena OZ do določb ZJN-3.

Izvedbo javnega naročila s podizvajalcem po novem ureja 94. člen ZJN-3. Ta v prvem odstavku določa, da ponudnik lahko del javnega naročila odda v podizvajanje. Za namen tega zakona je podizvajalec gospodarski subjekt, ki je pravna ali fizična oseba in za ponudnika, s katerim je naročnik po tem zakonu sklenil pogodbo o izvedbi javnega naročila ali okvirni sporazum, dobavlja blago ali izvaja storitev oziroma gradnjo, ki je neposredno povezana s predmetom javnega naročila.

Po drugem odstavku tega člena pa mora ponudnik, če bo izvajal javno naročilo gradnje ali storitve s podizvajalci, v ponudbi navesti vse podizvajalce ter vsak del javnega naročila, ki ga namerava oddati v podizvajanje, kontaktne podatke in zakonite zastopnike predlaganih

²¹ Valter, str. 12–14.

podizvajalcev in izpolnjene ESPD teh podizvajalcev v skladu z 79. členom tega zakona²² ter priložiti zahtevo podizvajalca za neposredno plačilo, če podizvajalec to zahteva. Nadaljnji odstavki urejajo način izvajanja neposrednega plačila, če je to »obvezno v skladu s tem členom«, pri čemer se z dodatnimi obveznostmi naročnika in glavnega izvajalca poskuša zagotoviti podlaga za preverjanja plačila, tudi če podizvajalec opisane zahteve ni podal.

Težava je zdaj drugače. Ker neposredno plačilo podizvajalcem po ZJN-3 ni več obvezno, naročniki pa voljo podizvajalcev, priglašениh ob oddaji ponudbe, običajno preverjajo že takrat, se lahko zgodi, da podizvajalec v ponudbi ne izjavi, da zahteva neposredno plačilo, ali pa celo izjavi, da ga ne zahteva, pozneje pa si premisli in ga zahteva.²³

V delu teorije zato prevladuje stališče, da zaradi navedene določbe drugega odstavka 94. člena ZJN-3 (po kateri mora ponudnik, če bo izvajal javno naročilo gradnje ali storitve s podizvajalci, ponudbi priložiti zahtevo podizvajalca za neposredno plačilo, če podizvajalec to zahteva) podizvajalci pozneje, po oddaji ponudbe, ne morejo več zahtevati neposrednega plačila. Vendar je treba opozoriti, da lahko podizvajalci vedno zahtevajo neposredno plačilo po določbah (za obligacijska razmerja matičnega pravila) 631. člena OZ.

Zato ni mogoče zagovarjati stališča, da zaradi neizrabljene možnosti zahtevati neposredno plačilo po drugem odstavku 94. člena ZJN-3 podizvajalci to možnost izgubijo.

Enako velja, če je bila v ponudbi predložena izjava podizvajalca, da se odpoveduje pravici do neposrednega plačila od naročnika. Takšno enostransko izjavo volje je mogoče kadarkoli preklicati in zahtevati neposredno plačilo na podlagi 631. člena OZ.

Gre za primer, ko poseben zakon presega izvirni predmet urejanja in na področje, ki je že normirano, posega z novimi birokratsko podrobnimi in prav zato neprimernimi določbami, tako da zaradi kolizije teh dveh predpisov v praksi povzroča nepotrebno negotovost in dvome o volji zakonodajalca.

3.2. Prodaja nepremičnin v stečajju, 93. člen GZ in 342. člen ZFPPIPP

Prodaja premoženja stečajnega dolžnika se izvede po določbah pododdelka 5.8.2 ZFPPIPP. Težišče prodaje premoženja je v tem, da se doseže čim višja cena, saj bodo tako upniki v stečajnem postopku kar najbolje poplačani. Vsa dejanja opravi upravitelj (pridobi oceno vrednosti premoženja – 327. člen, zbira informacije za presojo najugodnejših pogojev prodaje – 328. člen, predlaga sodišču način prodaje – 331. člen itd.).

²² ZJN-3 v 79. členu ureja pogoje enotnega evropskega dokumenta in zvezi z oddajo javnega naročila – ESPD.

²³ Koršič Potočnik, str. 123.

V 342. členu sta določena prenos lastninske ali druge premoženjske pravice na kupca in varstvo kupca. Pri prodaji nepremičnin v stečajnem postopku je pomemben drugi odstavek 342. člena, ki določa, da če je predmet prodajne pogodbe nepremičnina, sodišče po plačilu kupnine na predlog upravitelja izda sklep o izročitvi nepremičnine kupcu, s katerim odloči, da so izpolnjeni pogoji za vknjižbo lastninske pravice v korist kupca. Po tretjem odstavku istega člena pa je pravnomočni sklep iz drugega odstavka tega člena listina, ki je podlaga za vknjižbo lastninske pravice v korist kupca in druge vpise po 89. členu v povezavi s 96. členom Zakona o zemljiški knjigi (ZZK-1).²⁴

Gradbeni zakon (GZ),²⁵ ki se je začel uporabljati 1. junija 2018, v 93. členu ureja posebne prepovedi pri nedovoljenem objektu in neskladni uporabi objekta, in sicer so po prvem odstavku glede na vrsto gradnje prepovedana ta dejanja:

1. izvedba komunalnih priključkov na gospodarsko javno infrastrukturo,
2. vpisi in spremembe vpisov v zemljiški knjigi,
3. uporaba ali opravljanje gospodarskih ali drugih dejavnosti,
4. promet z njimi ali zemljišči, na katerih so,
5. overitve pogodb, sklepanje pravnih poslov, sklenitev kreditnih, zavarovalnih, najemnih, zakupnih, delovršnih in drugih pravnih poslov ter
6. določitev hišne številke.²⁶

Tretji in peti odstavek 93. člena GZ določata pravili, ki ju besedilo prej veljavnega 158. člena Zakona o graditvi objektov (ZGO-1)²⁷ ni vsebovalo. Določba prvega odstavka 158. člena ZGO-1 se je v delu, pomembnem za ta prispevek, glasila:

»V zvezi z gradnjo, objektom ali delom objekta, glede katerih je po določbah tega zakona izrečen inšpekcijski ukrep zaradi nedovoljene gradnje, so prepovedana vsa za legalne gradnje, legalne objekte sicer dovoljena ali predpisana dejanja, zlasti pa: [...] (5) sklepanje drugih pravnih poslov, kot sklenitev kreditnih, zavarovalnih, najemnih, zakupnih, delovršnih in drugih pravnih poslov med živimi.«

Po veljavni ureditvi tretjega odstavka 93. člena GZ so nična dovoljenja, soglasja, vpisi, pravni posli in drugi pravni akti, ki so v nasprotju s prvim odstavkom tega člena, razen če so predpisani ali odrejeni na podlagi tega zakona. Peti odstavek 93. člena GZ pa določa, da morajo upravljavci, notarji, pooblaščen inženirji s področja geodezije in druge osebe javnega ali zasebnega prava in drugi organi, pristojni za izvedbo dejanj iz prvega odstavka tega člena, pred

²⁴ Uradni list RS, št. 58/03 in nasl.

²⁵ Uradni list RS, št. 61/17 in 72/17 – popr.

²⁶ Več v: Plavšak in Vrenčur, str. 22.

²⁷ Uradni list RS, št. 110/02 in nasl.

njihovo izvedbo preveriti, ali je za objekt izdano gradbeno dovoljenje, kadar je predpisano, in ali je v zemljiški knjigi vpisana zaznamba o prepovedi v skladu s 94. členom tega zakona.

Besedilo navedenih pravil je zelo splošno, oziroma kar preveč splošno, da bi način uporabe in pravne posledice bili zunaj vsakega dvoma, saj niso upoštevane temeljne zahteve pravne tipologije ter logika zaporedja pravnih poslov in odločb državnih organov in oseb z javnimi pooblastili. Tretji odstavek 93. člena GZ namreč vključuje zavezovalne in razpolagalne pravne posle, pravno dejanje overitve podpisa, upravne odločbe in »vpise v zemljiško knjigo«, to je sklepe zemljiškoknjžnega sodišča o vpisih. Snovalec tega besedila je »spravil na isti imenovalec« pravna dejanja, ki imajo različne pravne značilnosti oziroma pravne učinke. Tudi naslovniki zapovedi, določeni v petem odstavku 93. člena GZ, so pravni subjekti, ki imajo pri »izvajanju« teh pravnih dejanj zelo različne vloge, pristojnosti in odgovornosti. Okorni in zato nejasni določbi tretjega in petega odstavka 93. člena GZ načenjata več pravnih vprašanj, ki so ključna za varnost pravnega prometa.²⁸ V nadaljevanju je obravnavano le tisto, ki se nanaša na uvodoma opisano prodajo nepremičnin v stečajju.

Prepoved odtujitve in obremenitve na podlagi inšpekcijske odločbe, ki je nastala na podlagi 93. člena GZ, se vpiše v zemljiško knjigo z zaznambo prepovedi zaradi nedovoljene gradnje, katere učinke ureja ZZK-1. Vpis, ki ga nalaga 94. člen GZ, se po 100. členu ZZK-1 opravi s smiselno uporabo pravil o zaznambi prepovedi odtujitve in obremenitve na podlagi sodne odločbe (začasne odredbe), ki so urejena v 98., 99. in 100. členu ZZK-1.

V stečajnih zadevah je učinkovanje opisane zakonske prepovedi v postopku vpisa prenosa lastninske pravice pri prisilni prodaji nepremičnin nujno preslikati v sistem in institute civilnega prava, ki se za ta postopek uporabljajo. Pri tem ni mogoče spregledati določbe 2. točke prvega odstavka 342. člena ZFPPIPP, po katerem s plačilom kupnine med drugim preneha pravica tretjega do prepovedi odtujitve in obremenitve nepremičnine, ki je predmet prodajne pogodbe.

Pravni učinek zaznambe prepovedi odtujitve in obremenitve na prodajo v stečajnem postopku zato ne more biti ovira za vknjižbo lastninske pravice v korist kupca na podlagi pravnomočne sklepa o izročitvi nepremičnine kupcu kot listine, ki je podlaga za vknjižbo lastninske pravice v korist kupca po tretjem odstavku 342. člena. Drugačna razlaga bi povsem onemogočila, da se doseže temeljni namen stečajnega postopka, to je poplačilo upnikov, ob hkratni zagotovitvi, da se poslovno premoženje vrne v gospodarsko rabo. To je namreč mogoče le, če se prej izvede njegova prodaja z vsemi posledičnimi pravnimi učinki, vključno z zemljiškoknjžnim vpisom.

Pravica do prepovedi odtujitve in obremenitve po prvem odstavku 342. člena pri tem sicer res preneha, kar pa še ne pomeni, da gradnja ne izgubi lastnosti nedovoljene gradnje. Iz navedenega lahko sklepamo, da je prisilni prenos lastninske pravice v stečajnih postopkih mogoč,

²⁸ Plavšak in Vrenčur, str. 22.

čeprav gre za nedovoljeno gradnjo objekta po 93. členu GZ. Zato niti ne more nastati pravna posledica ničnosti pravnega posla.

Sodnih odločb, ki bi bile že preizkušene v pritožbenem postopku, nisem zasledila. Na problematiko uporabe 93. člena GZ v zvezi s prodajo nepremičnin v stečajnem postopku pa je bilo že opozorjeno na Insolvenčni šoli 2019.²⁹

Navedeni primer kaže, da je pri nomotehnični izvedbi sicer razumnih in koristnih rešitev vedno treba upoštevati njihov učinek in zato predvideti omejitve ali izjeme na vseh področjih uporabe.

3.3. Odškodninska odgovornost članov organov vodenja in nadzora po ZGD-1 in ZFPPIPP

Po prvem odstavku 263. člena ZGD-1 mora v delniški družbi član organa vodenja ali nadzora pri opravljanju svojih nalog ravnati v dobro družbe s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika in varovati poslovno skrivnost družbe. Po drugem odstavku 263. člena ZGD-1 so člani organa vodenja in nadzora solidarno odgovorni družbi za škodo, ki je nastala kot posledica kršitve njihovih nalog, razen če dokažejo, da so pošteno in vestno izpolnjevali svoje dolžnosti. Če družba sklene zavarovalno pogodbo za zavarovanje članov organov vodenja ali nadzora pred riziki iz opravljanja njihove funkcije v družbi, mora biti določena odbitna franšiza vsaj v višini 10 odstotkov škode, vendar ne več, kot znaša 1,5-kratnik njihovih fiksnih letnih prejemkov. Smiselno se v skladu s šestim odstavkom 515. člena ZGD-1 te določbe uporabljajo tudi za poslovodjo družbe z omejeno odgovornostjo. To pomeni, da se od članov vodenja ali nadzora zahteva ravnanje dobrega gospodarstvenika.

V ZFPPIPP so temeljne obveznosti poslovodstva določene v 28. členu, po katerem mora poslovodstvo zagotoviti, da družba posluje v skladu s tem zakonom in pravili poslovnofinančne stroke. Poslovodstvo mora pri vodenju poslov družbe ravnati s profesionalno skrbnostjo poslovnofinančne stroke in si pri tem prizadevati, da je družba vedno kratkoročno in dolgoročno plačilno sposobna. Člani poslovodstva so solidarno odgovorni družbi za škodo, ki nastane zaradi kršitve njihovih obveznosti, določenih v 2. poglavju tega zakona. Člani poslovodstva so prosti odškodninske odgovornosti iz tretjega odstavka 28. člena, če dokažejo, da so pri izpolnjevanju svojih obveznosti ravnali s profesionalno skrbnostjo poslovnofinančne stroke in stroke upravljanja podjetij. Drugo poglavje ZFPPIPP ureja upravljanje tveganj, upravljanje likvidnostnega tveganja, spremljanje in zagotavljanje kapitalske ustreznosti in obveznosti družbe ter njenega poslovodstva in nadzornega sveta pri nastanku insolventnosti. Poslovodstvo ali člani nadzornega sveta morajo po navedenih določbah ravnati kot dobri strokovnjaki.

²⁹ Vrenčur.

Temeljne obveznosti članov nadzornega sveta pa so določene v 29. členu ZFPPIPP. Navedena člena nista bila spremenjena z nobeno od sedmih novel ZFPPIPP.

Osnovno pravilo o skrbnosti dobrega gospodarstvenika in dobrega strokovnjaka je določeno v 6. členu OZ. Po prvem odstavku tega člena morajo udeleženci v obligacijskem razmerju pri izpolnjevanju svoje obveznosti ravnati s skrbnostjo, ki se v pravnem prometu zahteva pri ustrezni vrsti obligacijskih razmerij (skrbnost dobrega gospodarstvenika oziroma skrbnost dobrega gospodarja). Po drugem odstavku 6. člena OZ pa morajo udeleženci v obligacijskem razmerju pri izpolnjevanju obveznosti iz svoje poklicne dejavnosti ravnati z večjo skrbnostjo, po pravilih stroke in po običajih (skrbnost dobrega strokovnjaka).

Težko si je zamisliti primer, da član posloводства, ki vodi posle družbe (10. člen ZGD-1) in jo zastopa, ne bi opravljal poslov, povezanih s poslovođenjem, kot profesionalna oseba. Za pravilno in ustrezno opravljanje poslov so potrebni strokovno znanje in izkušnje. Zato se za osebo, ki privoli v imenovanje za člana posloводства, domneva, da tako znanje in izkušnje ima.³⁰

Kot merilo za presojo ravnanj članov posloводства se uporablja standard profesionalne skrbnosti. OZ na področju poslovnih obligacijskih razmerij kot sopomenko za profesionalno skrbnost uporablja pojem skrbnost dobrega strokovnjaka (drugi odstavek 6. člena OZ).

V drugem odstavku 28. člena ZFPPIPP je izrecno določeno, da mora posloводство pri vodenju poslov družbe ravnati s profesionalno skrbnostjo poslovnofinančne stroke in si pri tem prizadevati, da je družba vedno kratkoročno in dolgoročno plačilno sposobna.

Drugačno besedilo je uporabljeno v drugem odstavku 263. člena ZGD-1, ki zahteva, da člani organa vodenja ali nadzora ravnajo v dobro družbe ter s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika.

V splošnih pravilih obligacijskega prava je izraz skrbnost dobrega gospodarstvenika uporabljen kot sopomenka za običajno (neprofesionalno) skrbnost, s katero mora v poslovnem svetu ravnati vsak razumen človek (prvi odstavek 6. člena OZ). Skrbnost razumnega človeka je najsplošnejše merilo ravnanja ali predvidljivosti posledic, zato se uporablja za vse položaje, v katerih presojamo ravnanje pravnega subjekta - laika. Nobeno pravilo, ki ga določa ZGD-1, ne daje opore za sklep, da bi bil namen ureditve odgovornosti članov organov vodenja in nadzora določiti standard običajne (neprofesionalne) skrbnosti, urejen v prvem odstavku 6. člena OZ. Zato je treba tudi pri uporabi prvega odstavka 263. člena ZGD-1 izraz »skrbnost vestnega in poštenega gospodarstvenika« uporabljati kot sopomenko za profesionalno skrbnost oziroma skrbnost dobrega strokovnjaka po drugem odstavku 6. člena OZ.³¹

³⁰ Plavšak, str. 46.

³¹ Prav tam, str. 48.

Zaradi jasnosti navedenega pojma, ki ne bi smel dopuščati različnih razlag ravnanj članov organov vodenja in nadzora, bi morala biti pojma v obeh omenjenih zakonih enaka.

Res je ZFPPIPP, ki je pravilneje opredelil pojem ravnanja članov organov vodenja in nadzora, poznejši zakon od ZGD-1, vendar je bil 263. člen ZGD-1 leta 2015 noveliran,³² zato bi bilo že tedaj mogoče pojem skrbnosti vestnega in poštenega gospodarstvenika poenotiti s pojmom dobrega strokovnjaka iz drugega odstavka 28. člena ZFPPIPP.

Kako se uporaba različno opredeljenih pojmov kaže v sodni praksi?

Vrhovno sodišče je v zadevi III Ips 72/2016 (sodba z dne 12. 2. 2018) presojalo, ali je ravnanje poslovdje ustrezalo pravnemu standardu skrbnosti vestnega in poštenega gospodarstvenika z vidika pridobitve zadostnih informacij za poslovno odločitev.

Tožnica (družba) je zoper svojega direktorja vložila tožbo na podlagi odškodninske odgovornosti po 263. členu (v povezavi s šestim odstavkom 515. člena) ZGD-1. Zatrjevala je, da je toženec kot direktor pri poslovanju z A., s. p., ravnal v nasprotju z njenimi interesi, neskrbno, nevestno in nepošteno, ko je v imenu tožnice sklenil (sporni) dogovor o delnem plačilu za dostavljeno blago v delnicah, ki nimajo vrednosti, čeprav naj bi imel možnost poplačila v denarju.

Vrhovno sodišče je vprašanje zastavilo tako:

»Ali je določeno ravnanje v skladu s standardom ravnanja vestnega in poštenega gospodarstvenika, se presoja na podlagi objektivnih meril (t. i. abstraktno merilo presoje): vprašamo se, kako bi v konkretni situaciji ravnal nekdo, ki vodi podjetje primerljive velikosti, dejavnosti in gospodarskega položaja, ki ima za vodenje podjetja vse potrebno strokovno znanje in izkušnje?«

V nadaljevanju je zaključilo, da:

» je pri sklenitvi spornih pogodb tako šlo za poslovno odločitev, o vsebini posla pa se toženec niti ni imel možnosti pogajati, saj je A., s. p., pogodbe s takimi pogoji sklepal tudi z drugimi pogodbenimi partnerji, s katerimi je sodeloval pri gradnji kompleksa v L. Tako je bil toženec postavljen pred dejstvo, ali bo ponujene pogoje sprejel, sicer v poslovni odnos ne bo imel možnosti vstopiti (*take it or leave it*). Na podlagi zgoraj obrazloženega ni mogoče pritrrditi revidentki, da je toženec v poslovni odnos stopil z namenom favoriziranja konkretnega podjetnika, neskrbno in v odsotnosti vsakršnih informacij o vrednosti delnice, prav tako pa ugotovljena dejstva ne dajejo podlage niti za zaključek, da bi toženec od A., s. p., v času sklenitve prodajne pogodbe za delnice sicer lahko dobil poplačilo v denarju.«

³² Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o gospodarskih družbah (ZGD-II), Uradni list RS, št. 55/15.

Pri oblikovanju razlogov odločitve je Vrhovno sodišče torej uporabilo pojem dobrega gospodarstvenika, kot je določen v 263. členu ZGD-1, hkrati pa ga je po vsebini uporabljenih meril umestilo v pojem, enak pojmu dobrega strokovnjaka po drugem odstavku 6. člena OZ.

Tudi v naslednji zadevi se v sodni praksi mešata pojma iz drugega odstavka 263. člena ZGD-1 in »poslovne odločitve«, ki jo je mogoče umestiti v pojem profesionalne skrbnosti, določene v drugem odstavku 6. člena OZ (sodba III Ips 72/2016 z dne 12. 2. 2018).

Vrhovno sodišče je namreč v jedru odločbe III Ips 45/2016 z dne 23. 1. 2018, oblikovalo stališče:

»Vprašanju, ali so člani uprave tožeče stranke ravnali s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika, se ni mogoče v celoti izogniti niti s pomočjo pravila proste podjetniške presoje. Pravilo ne izrinja skrbnosti iz presoje ravnanja članov uprave gospodarske družbe, pač pa, upoštevajoč značilnosti poslovnega odločanja v gospodarskih družbah, ki ne dovoljujejo popolnoma racionalnega odločanja (zaradi negotovega okolja, nepopolnih informacij, nepoznavanja vseh alternativ, zaradi nesposobnosti objektiviziranja in kvantificiranja parametrov za odločanje, pomanjkanja časa, raznolikosti ciljev, ki si med seboj nasprotujejo ipd.), kar organizacijska teorija pojmuje kot omejeno racionalnost pri sprejemanju odločitev, vzpostavlja zgolj omejeno področje povsem poslovnega odločanja, ki se izmika presoji sodišča.«

Bistvo prikazanih spornih položajev niti v tem primeru ni v golem poudarjanju »nerešljivih« zakonodajnih ali nomotehničnih pomanjkljivosti«, ampak tudi v predstavitvi razlag, s katerimi jih sodna prakse premaguje. To pa ne sme biti razlog, da pristojni organi ne bi namenjali več pozornosti izkušnjam in ugotovitvam iz prakse, ne le pri pripravi predpisov, ampak tudi pri spremljanju njihovega izvajanja.

4. Sklep

Za sklep naj navedem uvodne stavke iz znanstvenega prispevka Presečne množice in trmaste posebnosti nomotehnike ob srečevanju dveh pravnih redov avtoric Katje Božič in Gordane Lalič, ki jih opisane izkušnje iz prakse v celoti potrjujejo:

»Nomotehnika je nabor znanj, pravil in priporočil, ki so namenjena čim bolj enotni pripravi predpisov. Tudi to je eden od načinov zagotavljanja čim boljših predpisov, ki so nepogrešljivi za učinkovitost prava in pravne države. Glede na razvoj prava in priprave predpisov se ta nabor širi in pogloblja z izboljšanimi pristopi in nekaterimi novimi pravili in smernicami, ki so rezultat dela Službe Vlade Republike Slovenije za zakonodajo in sodelovanje s številnimi pomembnimi sogovorniki v postopku priprave predpisov.«³³

³³ Božič in Lalič, str. 169.

To ne velja le za posebnosti pri prenašanju pravnih aktov EU, ki sta se mu avtorici posvetili v navedenem prispevku, ampak tudi za predpise, ki se sprejemajo doma. Na različnih pravnih področjih, ki jih ureja ali nanje vpliva gospodarska zakonodaja, je treba iskati skupne imenovalce in utrditi presečne množice, kot je bilo potrjeno tudi v tem prispevku. S tem bi se izognili marsikateri težavi pri uporabi zakonov in različnim razlagam v sodni praksi. S sodelovanjem uporabnikov in krepitevijo njihove zavesti, da je tako sprejetje kakor spreminjanje normativnih podlag naloga, ki zahteva strpen in premišljen pogovor vseh treh vej oblasti, bi se lahko izognili tudi neprimernim odzivom prakse, ki je zgrešeno uporabo oziroma razlago predpisov včasih prehitro pripravljena opravičiti z njihovo domnevno neustreznostjo.

Literatura

- BOŽIČ, Katja, in LALIČ, Gordana. Presečne množice in trmaste posebnosti nomotehnike ob srečevanjih dveh pravnih redov. *Pravni letopis*, 2018, str. 169–180.
- KORŠIČ POTOČNIK, Maja. Razmerja s podizvajalci pri gradbeni pogodbi. *Podjetje in delo*, 2017, letn. 43, št. 67, str. 123.
- PLAVŠAK, Nina. *Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP), Razširjena uvodna pojasnila*. Ljubljana: GV Založba, 2008.
- PLAVŠAK, Nina, in VRENČUR, Renato. Uporaba 93. člena Gradbenega zakona v pravnem prometu z nepremičninami. *Odvetnik*, 2018, letn. 20, št. 4(87), str. 22–77.
- ŠTURM, Lovro (ur.), *Komentar Ustave Republike Slovenije – dopolnitev A*. Kranj: Fakulteta za državne in evropske študije, 2011, str. 1415–1462.
- VALTER, Klemen. Neposredna plačila podizvajalcem po ZJN-3 in OZ s poudarkom na pripoznavi terjatve. *Pravna praksa*, 2017, letn. 36, št. 24–25, str. 12–14.
- VRENČUR, Renato. *Pasti prodaje nepremičnin v stečajnih postopkih z vidika določil Gradbenega zakona – GZ (93. člen)*. Neobjavljeno gradivo, ki ga je avtor predstavil na izobraževalnem dogodku Šola insolventnega prava na Bledu, 9. 4. 2019, v organizaciji Centra za izobraževanje v pravosodju.
- ZAGORC, Saša. Avtentična razlaga zakona. *Zbornik znanstvenih razprav*, 2012, letn. LXXII, str. 273–296.